

IT-politiska frågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas 28 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2008 om IT och elektroniska kommunikationer.

Utskottet konstaterar att tillgången till IT-infrastruktur utvecklats snabbt de senaste åren och att frågor rörande tillgången till olika former av elektroniska kommunikationer är väl uppmärksammade i det pågående arbetet på såväl regerings- som myndighetsnivå. Utskottet konstaterar vidare att det pågår ett fortlöpande robusthetshöjande arbete för att minska sårbarheten i näten för elektronisk kommunikation. I betänkandet behandlas även frågor om konkurrens på bredbandsmarknaden, information om bredbandshastigheter, ofrivillig roaming, IT och miljön samt fri programvara.

Utskottet avstyrker samtliga motionsförslag, bl.a. med hänvisning till pågående beredningsarbete.

Tre reservationer (s, v, mp) finns i betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Tillgång till elektroniska kommunikationer	6
Robusta kommunikationer	17
Konkurrensen på bredbandsmarknaden	21
Information om bredbandshastighet	25
Ofrivillig roaming	26
IT och miljön	28
Fri programvara	31
Reservationer	34
1. Tillgång till elektroniska kommunikationer, punkt 1 (s, v, mp)	34
2. Robusta kommunikationer, punkt 2 (s, v, mp)	36
3. Fri programvara, punkt 7 (v, mp)	37
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	38
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	38

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Tillgång till elektroniska kommunikationer

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:T298 av Eva-Lena Jansson (s),

2008/09:T329 av Birgitta Sellén (c),

2008/09:T393 av Jan-Olof Larsson och Ann-Kristine Johansson (båda s),

2008/09:T411 av Tomas Tobé och Lars Hjalmered (båda m),

2008/09:T420 av Tommy Ternemar och Berit Högman (båda s),

2008/09:T423 av Peter Jonsson m.fl. (s),

2008/09:T431 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda m),

2008/09:T463 av Karin Nilsson och Stefan Tornberg (båda c),

2008/09:T476 av Lars-Arne Staxäng och Betty Malmberg (båda m),

2008/09:T514 av Berit Andnor m.fl. (s),

2008/09:T528 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 15,

2008/09:T535 av Margareta Persson m.fl. (s),

2008/09:N224 av Kent Persson m.fl. (v) yrkandena 5 och 6 samt

2008/09:N279 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp) yrkande 2.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Robusta kommunikationer

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fö289 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp) yrkandena 26–28 och

2008/09:T244 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s).

Reservation 2 (s, v, mp)

3. Konkurrensen på bredbandsmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:T410 av Tomas Tobé och Lars Hjalmered (båda m),

2008/09:T422 av Ann-Kristine Johansson och Marina Pettersson (båda s) och

2008/09:T435 av Ulf Berg och Finn Bengtsson (båda m).

4. Information om bredbandshastighet

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:T413 av Staffan Appelros (m) och

2008/09:T454 av Karin Enström (m).

5. Ofrivillig roaming

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:T221 av Christer Winbäck (fp) och

2008/09:T542 av Luciano Astudillo (s).

6. IT och miljö

Riksdagen avslår motion

2008/09:T212 av Eliza Roszkowska Öberg (m).

7. Fri programvara

Riksdagen avslår motion

2008/09:T457 av Lage Rahm m.fl. (mp).

Reservation 3 (v, mp)

Stockholm den 10 mars 2009

På trafikutskottets vägnar

Ibrahim Baylan

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ibrahim Baylan (s), Jan-Evert Rådström (m), Oskar Öholm (m), Christina Axelsson (s), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Sven Bergström (c), Hans Stenberg (s), Eliza Roszkowska Öberg (m), Marie Nordén (s), Annelie Enochson (kd), Sten Bergheden (m), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Ingemar Vänerlöv (kd), Karin Svensson Smith (mp), Désirée Liljevall (s) och Christer Winbäck (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas frågor om IT och elektroniska kommunikationer med utgångspunkt i 25 motioner med 28 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2008.

Utskottet har tidigare under riksmötet behandlat målfrågor rörande politiken för informationssamhället i betänkandet Utgiftsområde 22 Kommunikationer (bet. 2008/09:TU1). Utskottet har vidare behandlat vissa frågor om IT och intelligenta transportsystem i betänkandet Framtidens resor och transporter – infrastruktur för hållbar tillväxt (bet. 2008/09:TU2).

Utskottet har i samband med ärendets beredning haft ett informationsmöte den 10 mars 2009 med tjänstemän från Näringsdepartementet (enheten för IT-politik) om aktuella IT-frågor inom EU.

Utskottets överväganden

Tillgång till elektroniska kommunikationer

Utskottets förslag i korthet

Utskottet konstaterar att tillgången till IT-infrastruktur utvecklats snabbt de senaste åren, inte minst genom trådlösa kommunikationslösningar. Utskottet anser att frågor rörande tillgången till olika former av elektronisk kommunikation är väl uppmärksammade i det pågående arbetet. Riksdagen avslår mot denna bakgrund motionsförslagen på området.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Bakgrund

Mål

Det övergripande målet för politiken för informationssamhället är säkra, robusta och lättillgängliga kommunikationer som i första hand tillhandahålls genom effektivt fungerande marknader. Det ska finnas ett stort utbud av tjänster som underlättar vardagen för hushåll och företag i hela landet (prop. 2008/09:1 utg.omr. 22, bet. 2008/09:TU1, rskr. 2008/09:126).

Målet för IT-politiken är att Sverige ska vara ett hållbart informations-samhälle för alla (prop. 2004/05:175, bet. 2005/06:TU4, rskr. 2005/06:142). Detta preciseras genom tre delmål, däribland att en effektiv och säker fysisk IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet ska finnas tillgänglig i alla delar av landet.

Målet för sektorn elektronisk kommunikation är att enskilda, företag och myndigheter ska få tillgång till effektiva och säkra elektroniska kommunikationer (prop. 2002/03:110, bet. 2002/03:TU6, rskr. 2002/03:228). I målet anges vidare att de elektroniska kommunikationerna ska ge största möjliga utbyte när det gäller urvalet av överföringstjänster samt deras pris och kvalitet. Det förtydligas att bland de främsta medlen för att uppnå detta ska vara att skapa förutsättningar för en effektiv konkurrens utan snedvridningar och begränsningar. I målet anges även att staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden.

Befintlig reglering

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet

ska uppnås bl.a. genom att konkurrensen främjas. Lagen innehåller verktyg som ska användas om konsumenternas behov inte tillgodoses av marknaden eller om inte konkurrensen fungerar. Post- och telestyrelsen (PTS) är den myndighet som bl.a. beslutar om skyldigheter och i övrigt prövar frågor och handlägger ärenden samt utövar tillsyn enligt lagen.

Av LEK följer att fast telefoni är en s.k. samhällsomsfattande tjänst och att alla i Sverige ska ha tillgång till fast telefoni till överkomliga priser. Lagen förtydligar att telefonianslutningen ska ske till en fast nätanslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe. Av lagen följer vidare att om det behövs kan PTS utse en operatör som ska tillmötesgå rimliga krav på en sådan anslutning.

Stöd till utbyggnaden av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet

Utgångspunkten för utbyggnaden av IT-infrastrukturen har varit att den ska ske i marknadens regi. Det har dock funnits möjligheter till statligt stöd för kompletterande utbyggnad av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet i områden där marknaden bedömts inte kunna bygga ut på kommersiell grund. Detta s.k. bredbandsstöd har sedan 2001 förlängts i tre omgångar. De olika stödformerna upphörde vid årsskiftet 2007/08. Totalt har ca 5,25 miljarder kronor avsatts för utbyggnaden.

Tidigare behandling

Utskottet konstaterade i betänkandet Framtidens resor och transporter – infrastruktur för hållbar tillväxt (bet. 2008/09:TU2) att det alltså återstår områden i landet där en IT-infrastruktur med hög överföringshastighet inte finns tillgänglig. Utskottet välkomnade därför den utredning som regeringen tillsatte med uppdrag att undersöka fortsatta statliga åtgärder för att främja bredbandsutbyggnad på små orter och på landsbygden samt föreslå eventuella stödinsatser och finansiering av dessa. Utredningens slutbetänkande, *Bredband till hela landet* (SOU 2008:40), överlämnades till regeringen i april 2008. I utredningen föreslås att staten även fortsättningsvis tar ett övergripande ansvar för att bredband byggs ut i alla delar av landet. Utskottet noterade att utredningen bl.a. föreslår att en anslutningspunkt som är byggd med stöd ska göra det möjligt att ansluta en övervägande andel av de boende eller verksamma i det eftersatta området med en uppkoppling om minst 2 Mbit/s i båda riktningarna. Utskottet pekade vidare på att bredbandsfrågan även behandlas i Frekvensutredningens (dir. 2007:111) slutrapport *Effektiva signaler* (SOU 2008:72) som redovisades i juli 2008. Här föreslås bl.a. att hela Sveriges befolkning ges möjlighet att använda trådlöst bredband i sin bostad och på fasta arbetsställen senast 2013. Utskottet konstaterade att utredningarna bereddes samlat inom Regeringskansliet.

Frågan om tillgång till bredband behandlades även i betänkandet Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens och andra IT-politiska frågor (bet. 2007/08:TU13). Utskottet bedömde här att frågor rörande den

fortsatta utbyggnaden av en IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet är väl uppmärksammas i det pågående arbetet på såväl regerings- som myndighetsnivå.

Bredbandskartläggning 2008

Post- och telestyrelsen (PTS) har under ett antal år, på uppdrag av regeringen, följt bredbandsutbyggnaden i Sverige. Myndigheten presenterade i februari 2009 sin senaste rapport på området, *Bredbandskartläggning 2008* (PTS-ER-2009:8). PTS geografiska kartläggning av bredbandstillgången visar att Sverige, generellt sett, har en god tillgång till och en relativt hög kapacitet i accessnäten. Det framgår att det under senare år vuxit fram en flora av både trådbundna och trådlösa alternativ på bredbandsmarknaden. Kartläggningen visar dock också att förekomsten av flera olika bredbands-accessstekniker är begränsad i glest bebyggda områden. Således anges ca 49 200 hushåll och företag vara helt beroende av den trådlösa accesstekniken CDMA 2000 för sin bredbandstillgång; detta innebär dock en minskning med ca 58 800 jämfört med föregående år, främst på grund av en kraftig utbyggnad av accesstekniken HSPA genom uppgraderingar av 3 G-näten.

PTS redovisar att det 2008 fanns ca 122 000 hushåll och företag som saknade grundläggande förutsättningar till trådbunden bredbandsaccess och ca 117 000 som enbart hade tillgång till trådlös bredbandsaccess. Detta innebär en minskning i jämförelse med 2007 då motsvarande antal uppgick till 146 000 respektive 144 000. Samtidigt pekar rapporten på att 4 400 hushåll och företag i dag saknar grundläggande förutsättningar för någon form av bredband, vilket är nästintill en fördubbling jämfört med föregående år. Denna ökning förklaras av att uppgifterna för 2007 baserades på prognostiserad täckning vilken sedermera inte realiserats fullt ut.

PTS redovisning visar också bl.a. att antalet hushåll och företag som fått grundläggande förutsättningar till bredband via fibernät ökat med 300 000. Myndighetens analys pekar dock på att denna accessform fortfarande är ett tydligt tätortsfenomen.

Utifrån kartläggningen av bredbandsinfrastrukturen identifierar PTS ett antal centrala utmaningar. Som framgår av redogörelsen ovan utgör tillgänglighetsfrågan en viktig utmaning, i synnerhet i glest bebyggda områden. Myndigheten pekar vidare på att Sverige riskerar att halka efter på bredbandsområdet då ett antal andra länder, inte minst i ljuset av den ekonomiska krisen, satt upp konkreta mål och ambitiösa planer för bredbands-satsningar för att främja ökad tillväxt och sysselsättning. Myndigheten anför också att även om kvaliteten i de svenska bredbandsnäten är god förefaller det finnas begränsningar för användare med behov av högre hastigheter. PTS ser risker för att dessa kapacitetsbegränsningar får betydligt större inverkan på den svenska bredbandssituationen på lite längre sikt. Myndigheten anser även att det på den kommunala och regionala nivån

saknas en övergripande bild av tillgänglig bredbandsinfrastruktur, vilket riskerar att försena utbyggnaden eftersom handläggning och tillståndsgivning försvåras.

PTS lämnar i rapporten tre åtgärdsförslag till regeringen:

- Sverige bör formulera en tydlig, långsiktig nationell målsättning för tillgången till bredbandsinfrastruktur. PTS anser att Sveriges internationella konkurrenskraft bör ställas i fokus här.
- Sverige bör främja utbyggnad av bredband genom i första hand samverkan mellan privata aktörer och i andra hand riktade upphandlingsinsatser. PTS framhåller att om samarbeten mellan aktörer kan etableras är det möjligt att sprida riskerna och minska kostnaderna.
- Sverige bör ta ett helhetsgrepp när det gäller kommunernas roll i arbetet med att utveckla tillgången till bredband. PTS föreslår att kommunerna ges större möjlighet och ansvar att planera, underlätta och driva på bredbandsutbyggnaden lokalt.

Rapport om tillgång till fast telefoni

Post- och telestyrelsen (PTS) presenterade i oktober 2008 rapporten *Samhällsomfattande tjänster – Rätt till telefonitjänst* (PTS-ER-2008:20). PTS bedömer i rapporten att det finns områden där marknadskrafterna på kommersiella grunder inte kan tillgodose allas efterfrågan på tillgång till telefoni. Myndigheten uppger samtidigt att konkurrensen på den svenska marknaden utvecklats väsentligt och att det därför inte är proportionerligt att ge en enskild operatör en skyldighet att tillhandahålla s.k. samhällsomfattande tjänster utan finansiering eller med för låg finansiering; detta skulle innebära att operatören får en konkurrensnackdel jämfört med de operatörer som inte har en sådan skyldighet. Enligt PTS uppfattning är det följaktligen nödvändigt med statliga insatser. Myndigheten pekar på att lagen om elektronisk kommunikation (LEK) anger att om det visar sig att skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster är oskäligt betungande, kan tjänsten upphandlas med statliga medel. PTS påminner även om att det i ett av EG-direktiven som ligger till grund för LEK (dir. 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster) finns möjlighet att inrätta en fond, som operatörer och/eller staten bidrar med medel till, för att finansiera den nettokostnad som kan uppstå vid tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. En sådan möjlighet är emellertid inte införd i LEK. PTS anser att det kan finnas ett behov av en sådan finansiering och har därför i rapporten lämnat ett lagförslag till regeringen för att möjliggöra inrättandet av en fond.

Motionerna

I *motion 2008/09:T298 av Eva-Lena Jansson (s)* understryks nödvändigheten av att bredband blir tillgängligt i princip i hela landet för att såväl företag som anställda ska ha möjlighet att befinna sig utanför storstäderna. Motionären pekar på att Post- och telestyrelsen (PTS) gör bedömningen att det sannolikt kommer att vara svårt för operatörerna att på enbart kommersiella villkor bygga ut och uppgradera IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet i områden med få användare. Motionären efterfrågar därför en ordentlig satsning på fibermotorvägar, förslagsvis genom att använda delar av avkastningen från de statliga bolag som finns inom kommunikationsområdet och i samarbete med branschen. Motionären anger vidare att en sådan utbyggnad bör ske med olika tekniska lösningar för att förhindra uppkomsten av monopolliknande lösningar.

I *motion 2008/09:T528 yrkande 15 av Agneta Lundberg m.fl. (s)* anförs att den moderna informationstekniken ger skogslänen helt nya utvecklingsmöjligheter genom att många verksamheter inte längre är geografiskt bundna till vissa orter. Motionärerna anser att när marknaden sviktar måste staten ta ett ansvar och styra utbyggnaden av höghastighetsnät för datakommunikation, såväl fast som mobilt, på ett sådant sätt att hela landet ges likvärdiga utvecklingsmöjligheter. Motionärerna understryker vikten av att de som tilldelats 3 G-licenser inte ges tillfälle att smita från sina åtaganden när det gäller täckningsgrad: En god geografisk täckning med hög kommunikationshastighet i hela landet måste vara ett oavvisligt krav.

I *motion 2008/09:T393 av Jan-Olof Larsson och Ann-Kristine Johansson (båda s)* understryks behovet av att staten avsätter medel för att bidra till finansieringen av en bredbandsutbyggnad åt alla. Motionärerna pekar på att ca 146 000 hushåll och arbetsplatser i dag saknar möjlighet att skaffa bredband, beroende på att grundläggande förutsättningar inte finns. Motionärerna anför vidare att det i tider av vikande konjunktur är än mindre troligt att marknadens aktörer ensamma vill investera i dessa områden. Motionärerna understryker att allas tillgång till Internet är en demokratifråga samt en fråga om konkurrenskraften för de företag som verkar på landsbygden. De framhåller även att bristande tillgång till en bra Internetanslutning för alla skapar en digital klyfta.

Också i *motion 2008/09:N279 yrkande 2 av Anita Brodén och Nina Larsson (fp)* framhålls betydelsen för lands- och glesbygd av att kunna erhålla en snabb och säker Internetuppkoppling. Motionärerna betonar nödvändigheten av att tillförsäkra befolkningen tillgång till bredband eller motsvarande för att få en acceptabel tillgänglighet och Internetuppkoppling i hela Dalsland och Värmland.

Även i *motion 2008/09:N244 yrkande 5 av Kent Persson m.fl. (v)* understryks betydelsen av en bredbandsutbyggnad för enskilda, verk och företag i de utsatta regionerna. Motionärerna framhåller att bredband utgör en del av den avgörande infrastrukturen för en regions överlevnad, och de anför att fungerande bredband blir än viktigare i de mest glesta och perifera områ-

dena. Motionärerna efterfrågar en långsiktig strategi för finansiering av en fortsatt bredbandsutbyggnad i landet. De framhåller att den nya tekniken måste finnas tillgänglig för alla och konstaterar att marknaden inte klarat av att förse hela landet med bredband. För att inte förstärka klyftan mellan tätbebyggda områden och glesbygd anser motionärerna i *yrkande 6* att staten måste ta ansvar för att alla kan få tillgång till bredband med en överföringshastighet som uppgår till minst 2 Mbit/s. Motionärerna framhåller vikten av att människor och företag över hela landet kan använda en sådan höghastighetsuppkoppling till kostnader som är likvärdiga med dem som återfinns i tätorter.

I *motion 2008/09:T420 av Tommy Ternemar och Berit Högman (båda s)* anføres att bredband med en hastighet av 5–10 Mbit/s fortfarande är det som ska prioriteras högst. De bedömer dock att utbyggnaden av optiska fiberkabelnät med hög kapacitet, dvs. över 100 Mbit/s, för bredband, tv, telefoni etc., behöver stimuleras och styras om Sverige ska upprätthålla sin plats som ett av världens mest utvecklade länder. Motionärerna understryker att bredband är en förutsättning för den digitala teknikens expansion och menar att samhället måste ta ett stort organisatoriskt ansvar för att det sker en successiv utbyggnad av bredband med hög kapacitet.

I *motion 2008/09:T463 av Karin Nilsson och Stefan Tornberg (båda c)* framförs stora tvivel över att marknadskrafterna kommer att visa investeringsvilja nog för utbyggnaden i de glesaste delarna av landsbygden, såväl vad gäller telefoni som bredband. De pekar på att kommunerna mist en del invånare och företag som inte klarat av att vara utan kommunikation med omvärlden. Motionärerna vill således uppmärksamma regeringen på behovet av att tillsätta en utredning angående statligt stöd för utveckling av elektronisk kommunikation där marknadskrafterna inte finner det lönsamt.

Även i *motion 2008/09:T431 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda m)* betonas vikten av fungerande bredband och mobiltelefoni på landsbygden. Motionärerna konstaterar att dålig mobiltelefonitäckning och trådlösa Internetuppkopplingar med låga överföringshastigheter i dag försvårar arbetet och tillvaron på landet. De pekar vidare på att det för människor och företagare på landsbygden i dag saknas kommersiella intressen som möjliggör en utbyggnad. Mot denna bakgrund gläder motionärerna sig åt att regeringen redan tagit initiativ till två utredningar som ska ge beslutsunderlag inför en fortsatt statligt finansierad utbyggnad. Motionärerna hoppas att en strategi utarbetas och att frågan om säkra, robusta och lättillgängliga kommunikationer infrias i god tid före 2013. De menar att målsättningen måste vara att alla ska kunna prata i mobiltelefon, oberoende av var i landet de befinner sig, och att alla senast 2013 ska kunna använda mobilt bredband på jobbet eller i bostaden.

I *motion 2008/09:T514 av Berit Andnor m.fl. (s)* anføres att regeringen måste ta ansvar för en fungerande mobiltelefoni i *hela* landet. Motionärerna pekar på att stora ytor av Sverige, mestadels i landets glesbygd, saknar mobiltelefonitäckning. De understryker dock att sådan täckning är

nödvändig för att samhällsservicen ska fungera på ett tillfredsställande sätt, inte minst inom hälso- och sjukvårdens område. De påtalar följaktligen behovet av insatser för att förbättra mobiltelefonitäckningen i glesbygden. På samma vis understryker *Peter Jonsson m.fl. (s)* i motion 2008/09:T423 behovet av att Dalslands invånare får tillgång till fullgod mobiltelefonitäckning. Motionärerna pekar bl.a. på att detta i hög grad är en fråga om säkerhet då det med nuvarande bristfälliga mobiltelefonitäckning finns svårigheter att tillkalla räddningstjänsten.

Också i motion 2008/09:T476 av *Lars-Arne Staxäng och Betty Malmberg (båda m)* understryks betydelsen av att privatpersoner och företag har tillgång till fungerande telefoni och bredband såväl i stad som på landsbygd. Motionärerna konstaterar att det i vissa landsbygdsområden fortfarande finns abonnenter som inte fått tillbaka sin fasta telefonförbindelse efter stormarna Gudrun och Per som drog fram över södra Sverige för några år sedan – de framhåller att detta inte är rimligt. Motionärerna understryker vikten av att det fasta telefontätet på landsbygden bibehålls och utvecklas.

Birgitta Sellén (c) anför i motion 2008/09:T329 att miltals av landets telefonledning är uttjänta och kommer att rivas. Motionären påtalar att om abonnenterna bor långt ifrån en telestation kommer inte Telia Sonera att dra nya ledningar om inte de boende själva är beredda att betala, vilket kan kosta från 10 000 till över 50 000 kr; således riskerar tiotusentals abonnenter att få klara sig utan fast telefoni om inga insatser görs för att ersätta de ledningar som ska rivas. Motionären påminner även om att det i dag finns sårbara orter i landet där mobiltelefoninätet inte har full täckning och menar att det inte vore rimligt att det skulle finnas tiusentals abonnenter som inte har möjlighet att ringa till arbetet, vårdcentralen, ambulansen m.m. Motionären anför därför att det måste finnas ett ansvar i samhället som ser till att ledningar finns dragna till de fast boende invånarna.

I motion 2008/09:T535 av *Margareta Persson m.fl. (s)* anføres att Telia Sonera håller på att avveckla den fasta telefonin på landsbygden och ersätta denna med s.k. fastmobil. Motionärerna påtalar dock att denna tjänst inte visat sig fungera överallt samt vara av bristfällig kvalitet, något som är mycket oroande för den som är beroende av ett trygghetslarm. Motionärerna anser därför att lagen om elektronisk kommunikation måste ses över så att den överensstämmer med dagens teknik. De menar att invånarna i landet måste garanteras en fungerande teleföbindelse till rimliga priser. Vidare anser motionärerna att krav bör ställas på teleoperatörerna så att systemet med trygghetslarm även fungerar via mobiltelefonnätet.

Utskottets ställningstagande

Tillgång till IT-infrastruktur

IT och elektronisk kommunikation blir alltmer betydelsefullt för samhällets utveckling. Tillgängliga och robusta elektroniska kommunikationer är i dag, som anges i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 22), grundläggande förutsättningar för hållbar tillväxt, sysselsättning, företagande, en effektiv förvaltning och för att förenkla vardagen för medborgare och företag. Regeringen betonar att tillgången till robust elektronisk kommunikation också är av stor betydelse för landsbygdens tillväxt och följaktligen en viktig del i regeringens strategiska arbete för att stärka landsbygdens utvecklingskraft. Utskottet välkomnar och instämmer till fullo i regeringens bedömning.

En väl utbyggd bredbandsinfrastruktur i landets alla delar är en viktig förutsättning för att alla ska ha tillgång till och kunna delta i informations-samhället. Som framgår av PTS senaste bredbandskartläggning återstår det alltså områden i landet där en IT-infrastruktur med hög överföringshastighet inte finns tillgänglig. Fortsatta ansträngningar behövs därför för att förbättra tillgången till bredband. Utskottet välkomnar i sammanhanget att projektet Elektroniska tjänster – var som helst och när som helst sedan början av 2008 bedrivs inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Ett av projektets deeffekt mål är att en effektiv, säker och robust fysisk IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet ska finnas tillgänglig i alla delar av landet. Inom ramen för detta projekt bereds för närvarande slutbetänkandena *Bredband till hela landet* (SOU 2008:40) och *Effektivare signaler* (SOU 2008:72). Beredning pågår även av PTS rapport *Bredbandskartläggning 2008*. Utskottet vill också påminna om att riksdagen den 15 december 2008 beslutade om att, liksom föregående år, anvisa 75 miljoner kronor för åtgärder för att främja utbyggnaden av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet i samband med utbyggnad och upprustning av annan infrastruktur, t.ex. elnät (bet. 2008/09:TU1, rskr. 2008/09:126).

I regeringens budgetproposition för 2009 anges att tillväxt och utvecklingskraft i alla delar av Sverige bör främjas och att olika samarbetsformer med marknadsaktörerna bör utvecklas. Regeringen konstaterar att det finns marknadsaktörer som även satsar på nätutbyggnad i vissa delar av gles- och landsbygden och erbjuder t.ex. telefoni- och bredbandstjänster. Regeringen understryker att arbetet för att åstadkomma god tillgänglighet till elektroniska kommunikationsnät, både trådlösa och trådbundna, i första hand ska ske i marknadens regi och att det därför är viktigt att statens insatser inte hämmar marknadens investeringsvilja. Det förtydligas att detta är inriktningen i regeringens fortsatta beredning av slutbetänkandena *Bredband till hela landet* och *Effektivare signaler*. Utskottet är positivt till detta synsätt.

Utskottet välkomnar även att regeringen givit PTS, i myndighetens regleringsbrev för 2009, i uppdrag att bl.a. beskriva och analysera den faktiska och möjliga tillgängligheten till infrastruktur, respektive tjänster för elektronisk kommunikation. Översikten ska grunda sig på en geografisk kartläggning av de områden där det finns respektive saknas förutsättningar för tillgång till IT-infrastruktur. Översikten ska även innehålla en bedömning av hur tillgången till IT-infrastruktur kommer att utvecklas framdeles med hänsyn till teknisk och marknadsmässig utveckling. Myndigheten ska när så är påkallat föreslå eller vidta åtgärder för att IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet respektive tjänster ska finnas tillgänglig i alla delar av landet. Rapporten bör även redovisa resultatet av myndighetens arbete för att säkerställa de samhällsomfattande tjänsterna samt en analys av om och i så fall hur förutsättningarna för samhällsomfattande tjänster ändras över tiden. Översikten ska redovisas i samband med årsredovisningen för 2009.

Utskottet noterar också med tillfredsställelse att det sedan den 1 januari 2009 har förtydligats i förordningen (2007:951) med instruktion för PTS att myndigheten har i uppgift att verka för att en effektiv och säker fysisk IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet finns tillgänglig i alla delar av landet.

Utskottet vill vidare hänvisa till att EU-kommissionen i januari 2009, som en del av den s.k. återhämtningsplanen för EU, föreslagit ett anslag på 1 miljard euro för investeringar i gemenskapens bredbandsinfrastruktur under 2009 och 2010. I denna plan fastställs målet att utveckla bredbandsnäten så att de har full täckning i slutet av 2010. Medlen föreslås koncentreras till utbyggnaden och moderniseringen av Internetanslutningar i landsbygdsområdena i syfte att fylla de vita fläckarna på Europas bredbandskarta. Anslaget föreslås fördelas inom ramen för EU:s befintliga fond för landsbygdsutveckling.

Utbyggnad av mobila kommunikationsnät

Som framgår av budgetpropositionen för 2009 har PTS redovisat statistik som belyser utvecklingen av utbyggnaden av mobila kommunikationsnät. Utskottet konstaterar att samtliga tillståndshavare som har täckningskrav lever upp till dessa, i vissa fall med god marginal. Både när det gäller GSM och 3 G täckte operatörerna mellan 98 och 99 % av befolkningen den 1 oktober 2007. Enligt propositionen finns de största områdena utan tillfredsställande mobiltäckning i Norrlands inland. Operatörerna förtätar dock sina nät fortlöpande i takt med marknadens efterfrågan. När det gäller det digitala mobiltelefonisystem baserat på den internationella 3 G-standarderna CDMA 2000 som Nordisk Mobiltelefon AB byggt i 450 MHz-bandet täcker även det nätet 99 % av befolkningen samt minst 80 % av ytan i varje enskilt län. Nätet täcker i dag drygt 90 % av landets yta.

Utskottet påminner om att PTS under första halvåret 2008 auktionerade ut tillstånd för trådlösa tjänster i 2500–2690 MHz-bandet (2,6 GHz) och i 1900–1905 MHz-bandet. Tillstånden är tjänsteneutrala och med vissa

begränsningar teknikneutrala, och de kan exempelvis användas för mobiltelefoner eller trådlöst bredband. Användningen av mobila bredbandstjänster har ökat kraftigt de senaste åren, och genom att göra ovannämnda frekvenser tillgängliga för marknads aktörer önskar PTS skapa förutsättningar för konsumenterna att få tillgång till mobila kommunikationstjänster med hög kapacitet. Utskottet välkomnar att tillstånden är teknik- och tjänsteneutrala, vilket ger möjlighet både för vidareutveckling av befintliga mobila bredbandsnät och för nya nät med nya tekniska lösningar.

Utskottet noterar vidare att PTS, sedan våren 2008, har arbetat aktivt med frågan om hur spektrumutrymmet i 900 MHz-bandet ska hanteras eftersom tillståndstiderna löper ut den 31 december 2010. Utgångspunkten i arbetet har varit att tillgodose konsumentintresset på den svenska mobiltelefonimarknaden genom att säkerställa fortsatt hög täckning, främja dagens GSM-användning, främja en effektiv spektrumanvändning samt främja teknikutveckling. PTS förslag till beslut presenterades tidigare under 2009 och ger en möjlighet att säkerställa fortsatt hög täckning för mobiltelefoner i Sverige. Förslaget innebär bl.a. att de befintliga tillstånden i 900 MHz-bandet förnyas. Operatörerna förbinder sig genom förslaget att ha fortsatt hög täckning för mobiltelefoner. Det blir också möjligt för operatörerna att övergå till ny teknik och leverera trådlöst bredband i högre utsträckning. Förslaget innebär vidare att det blir möjligt för en ny operatör att få tillgång till 900 MHz-bandet.

I sammanhanget vill utskottet även påminna om att regeringen den 19 december 2007 fattade beslut om sändningsutrymme för tv-sändningar. En konsekvens av beslutet är att utrymmet 790–862 MHz i det s.k. UHF-bandet blir tillgängliga för andra kommunikationstjänster än tv. PTS fick i samband med beslutet även i uppdrag att ta fram en planeringslösning för frekvensbandet som ska göra det möjligt att licensiera frekvenserna enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Beslutet är av stor vikt för kommunikationssektorn eftersom det rör sig om ett förhållandevis stort frekvensområde som har särskilt goda egenskaper för att erbjuda mobila tjänster med god geografisk täckning. Tillstånd för detta frekvensområde skulle kunna tilldelas 2010.

Tillgång till fast telefoni

Statsrådet Åsa Torstensson underströk i en interpellationsdebatt den 14 mars 2008 vikten av att alla i Sverige har tillgång till fast telefoni. Av lagen om elektronisk kommunikation (LEK) följer att telefonianslutningen ska ske till en fast nätanslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe. Utskottet noterar att anslutningen till en sådan fast punkt kan ske med ledning eller med radioväg, såsom är fallet med tjänsten fastmobil som Telia Sonera erbjuder sedan 2006.

Utskottet konstaterar vidare att PTS, till följd av klagomål på tjänsten fastmobils kvalitet och funktion, har granskat tjänsten utifrån lagens krav att elektroniska kommunikationstjänster ska hålla god funktion och teknisk

säkerhet. PTS underrättade Telia Sonera i mars 2008 om att senast den 2 juni 2008 vidta åtgärder som leder till att det under normala förhållanden alltid går att ringa och ta emot samtal, faxa och använda Internet via tjänsten fastmobil. Telia Sonera har efter underrättelsen bl.a. byggt nya basstationer för att förstärka täckningen i GSM-nätet samt uppgraderat eller bytt ut kundernas terminalutrustningar. Enligt PTS upplever kunderna till tjänsten fastmobil att tjänsten fungerar bättre efter Telia Soneras förbättringsåtgärder. Myndigheten pekar dock på att det trots detta fortfarande förekommer många avbrott och andra problem för kunderna. PTS har därför förelagt Telia Sonera att fr.o.m. oktober 2008 kvartalsvis lämna in uppgifter om rapporterade fel och vidtagna åtgärder. PTS kommer att fortsätta granska tjänsten utifrån lagens krav om god funktion och teknisk säkerhet. Myndigheten förutsätter att Telia Sonera under tiden fortsätter sitt förbättringsarbete.

Förslaget i PTS rapport *Samhällsomfattande tjänster – Rätt till telefoni-tjänst* (PTS-ER-2008:20) bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Som anges i budgetpropositionen för 2009 ser regeringen för närvarande över möjligheten till en långsiktigt hållbar lösning för att grundläggande telefoni-tjänster ska finnas tillgängliga. Utskottet är positivt till denna översyn och vill betona vikten av att frågan får en tillfredsställande lösning.

Av budgetpropositionen för 2009 framgår att ett trettio-tal personer saknade tillgång till telefoni från årsskiftet. Utskottet välkomnar att regeringen därför avsatte medel för 2009 för att åtgärda den akuta situationen för de fasta hushåll och fasta näringsställen som saknar telefoni-tjänster. Utskottet konstaterar vidare att regeringen i december 2008 också beslutade att ge PTS i uppdrag att snarast se till att de som har haft tillgång till telefoni, men nu saknar detta på grund av att olika radiolänkslösningar och fasta förbindelser inte längre finns tillgängliga, får tillgång till telefoni till ett överkomligt pris om de begär det (N2008/8524/ITP). Regeringen har beviljat PTS högst 5 miljoner kronor under 2009 för att genomföra uppdraget.

Om trygghetslarm

Sveriges Kommuner och Landsting har tagit initiativ till branschsamtal med bl.a. Socialstyrelsen, PTS, Hjälpmedelsinstitutet och olika branschföreträdare för att behandla frågan om trygghetslarm. Utskottet välkomnar detta initiativ och noterar att det i dessa samtal betonas att för den som upphandlar trygghetslarm i dag gäller att utarbeta en upphandlingsstrategi för att klargöra vilka krav man vill ställa på den lösning man vill ha. En sådan upphandlingsstrategi kräver bred samverkan och kunskapsutbyte mellan verksamhetsansvariga inom offentlig sektor och de som utvecklar och tillhandahåller lösningar för trygghetslarm. Inom ramen för ovan nämnda branschsamtal sammanställs för närvarande, enligt vad utskottet erfarit, en särskild skrift med vägledning vid upphandling av trygghetslarm och ny teknik.

Sammanfattande bedömning

Utskottet konstaterar att tillgången till IT-infrastruktur utvecklats snabbt de senaste åren, inte minst genom trådlösa kommunikationslösningar. Av redogörelsen ovan framgår att de angelägna frågor som tas upp i motionerna avseende tillgängligheten till olika former av elektronisk kommunikation är väl uppmärksammade i det pågående arbetet. Samtliga här behandlade motionsförslag avstyrks följaktligen.

Robusta kommunikationer

Utskottets förslag i korthet

Utskottet bedömer att syftet med motionsförslag om att stärka telekommunikationerna kommer att uppnås genom det fortlöpande robustethöjande arbete som pågår för att minska sårbarheten i näten för elektronisk kommunikation. Motionsförslagen avslås följaktligen.

Jämför reservation 2 (s, v, mp).

Bakgrund

Tidigare behandling

Utskottet välkomnade i betänkandet Utgiftsområde 22 Kommunikationer (2008/09:TU1) det robusthets- och krishanteringsarbete inom sektorn för elektronisk kommunikation som byggts upp under flera år. Utskottet konstaterade att robusthetsarbete bygger på samverkan mellan alla berörda aktörer – såväl offentliga som privata – för att säkerställa att övergripande infrastrukturella aspekter beaktas. Utskottet konstaterade med tillfredsställelse att Post- och telestyrelsen (PTS) och operatörernas arbete har medfört att krishanteringsförmågan stärkts, sårbarheter kunnat byggas bort och återställningsarbeten som orsakats av bl.a. extremt väder kunnat hanteras på ett bättre sätt än tidigare.

Utskottet påminde vidare i betänkandet Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens och andra IT-politiska frågor (bet. 2007/08:TU13) om att det i lagen om elektronisk kommunikation (LEK) ställs krav på att den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ser till att verksamheten uppfyller rimliga krav på god funktion och teknisk säkerhet. Bestämmelsen gäller såväl fast som mobil telefoni. Utskottet noterade att PTS utfärdat allmänna råd om detta i april 2007 (PTSFS 2007:2). Av dessa framgår att tjänstetillhandahållaren bör bedriva ett kontinuerligt och systematiskt säkerhetsarbete, bl.a. genom att regelbundet genomföra riskanalyser avseende kommunikationstjänstens funktionsförmåga och genom

att upprätta rutiner och handlingsplaner med åtgärder som ska vidtas vid avbrott och störningar i elförsörjningen av, förbindelsevägarna till och funktionsförmågan hos viktiga funktioner.

Rapport från Post- och telestyrelsen

PTS genomförde under hösten 2007 och våren 2008 en tillsyn för att följa upp hur operatörerna efterlever bestämmelserna i LEK om god funktion och teknisk säkerhet. I rapporten *God funktion och teknisk säkerhet i elektroniska kommunikationer – Tillsyn av bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation* (PTS-ER-2008:13) från juni 2008 konstaterar myndigheten att säkerhetsarbete bedrivs och att bestämmelserna i LEK och PTS allmänna råd efterlevs i stort. Enligt rapporten finns det i dag bland tjänstetillhandahållare en ökad medvetenhet och ett ökat fokus på säkerhetsarbete. Av tillsynen framgår bl.a. att viktiga funktioner i stor utsträckning har reservkraft, vanligtvis bestående av batteribackup och dieselelverk. Enligt vad trafikutskottet erfarit har förbättringar av reservkraftsfunktionen skett i synnerhet i mobilnät i stormdrabbade områden. Vidare framgår av rapporten att de allra flesta tjänstetillhandahållarna i tillsynen har redundans för viktiga funktioner, dvs. att om en viktig funktion slutar fungera finns en parallell lösning som upprätthåller tjänstens funktion och kapacitet. PTS identifierar dock i rapporten vissa områden där det alltså finns utrymme för förbättringar, främst gällande dokumentation av rutiner.

Motionerna

I *motion 2008/09:Fö289 yrkande 28 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp)* anförs att berörda myndigheter ska stormsäkra infrastrukturen. Motionärerna pekar på att telefoni utgör en grundläggande del av samhällets infrastruktur och att avbrott därför är allvarliga. De anser att det krävs tuffare krav på teleföretagen för att minimera riskerna vid t.ex. stormar. Motionärerna pekar på att stormsäkring av infrastrukturen kan ske genom att exempelvis gräva ned teleledningar. De föreslår att regeringen agerar för detta genom regleringsbrev och bolagsordningar. I samma motion, *yrkande 26*, anförs således att regeringen bör ge Post- och telestyrelsen (PTS) ett förtydligt ansvar för att genom avtalen med operatörerna, eller på annat sätt, säkerställa att telenäten är robusta mot klimatförändringar och extrema väderhändelser. Vidare föreslås i *yrkande 27* att PTS ges i uppdrag att analysera telekommunikationssektorns sårbarhet för framtida extrema väderhändelser som stormar, översvämningar, ras och skred samt föreslå åtgärder. Härvid anges särskilt att störningarna för tredje man bör beaktas.

I *motion 2008/09:T244 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s)* betonas vikten av fungerande telefoni, i synnerhet i glesbygd samt för att nå SOS Alarm och för att trygghetslarmen ska fungera. Motionärerna pekar på att telefonavbrotten i stormens spår haft många allvarliga konsekvenser, och

de anför därför att krav måste ställas på teleoperatörerna att gräva ned sina ledningar så att telenätet fungerar oavsett väder. Motionärerna anser vidare att ett ersättningssystem liknande det som finns för elkunder skulle utgöra en effektiv press på teleoperatörerna att vidta åtgärder för att förebygga avbrott. Motionärerna förordar följaktligen att regeringen snarast ser över möjligheten till ett liknande ersättningssystem för telekunder.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 24) drabbas alla delar av samhället i någon utsträckning om de elektroniska kommunikationerna faller bort. Regeringen anser att marknaden själv bör stå för de allra största delarna av ansvaret för att infrastrukturen är robust. Mot bakgrund av samhällets beroende av elektroniska kommunikationer anføres dock att staten, i samverkan med berörda aktörer, även fortsatt bör arbeta för att näten är robusta. Regeringen framhåller att insatserna bör vara stabila och ge utrymme för god framhållning och planering. Utskottet ställer sig bakom ovan beskrivna bedömning. En robust och tillgänglig elektronisk kommunikation kan åstadkommas på olika sätt i samverkan mellan marknad och offentliga aktörer.

Utskottet påminner om att Post- och telestyrelsen (PTS) utövar fortlöpande tillsyn enligt kraven i lagen om elektronisk kommunikation (LEK) på bl.a. god funktion och teknisk säkerhet. Utskottet konstaterar vidare att PTS har i uppdrag att verka för robusta elektroniska kommunikationer och minska risken för störningar, inbegripet att upphandla förstärkningsåtgärder, samt verka för ökad krishanteringsförmåga. Dessa insatser är främst inriktade på samhällsviktig verksamhet men de gagnar också övrig elektronisk kommunikation. Arbetet innefattar bl.a. satsningar på reservel, redundanta (alternativa) förbindelser och förmågan att hantera kriser. Således har PTS t.ex. sedan 2005 tillsammans med Försvarets materielverk (FMV) och Telia Sonera genomfört försök och långtidstest av olika bränsleceller på befintliga telestationer, som ersättning för annan typ av reservsystem. Vid bortfall av det ordinarie elnätet har telestationernas reservalternativ hittills utgjorts av batterier eller elverk. Genom försöket har det utvärderats om bränsleceller också kan utgöra ett alternativ till det fasta elnätet. Projektet fortgår och utvecklas alltjämt.

Vidare startade våren 2006 arbetet med att skapa ett system för gemensam lägesuppfattning (GLU) i händelse av störningar i näten. Syftet med projektet är att reducera störningar inom sektorn elektronisk kommunikation och att minska effekten av störningarna för andra sektorer i samhället vars verksamhet är beroende av elektronisk kommunikation. Syftet är också att öka samhällets förmåga att hantera konsekvenser av störningar och avbrott i näten för elektroniska kommunikationer. Arbetet med GLU bedrivs i Nationella telesamverkansgruppen (NTSG), och PTS är projektkoordinator. För närvarande består NTSG av Banverket, Försvarsmakten,

Hi 3 G Access AB, PTS, Svenska stadsnättsföreningen, AB Stokab, Svenska kraftnät, TDC Sverige AB, Tele 2 Sverige AB, Telenor Sverige AB, Telia Sonera AB och Teracom AB.

Utskottet vill i sammanhanget även framhålla att ett stort FN-arbete pågår för att förebygga naturolyckor och minimera effekterna av dem. Alla medlemsländer har åtagit sig att följa den s.k. Hyogodeklarationen och Hyogo Framework for Action och bl.a. senast 2015 inrätta en nationell plattform för sitt arbete med naturolyckor, vilka väntas öka till följd av bl.a. klimatförändringar. I Sverige har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) fått uppdraget att i samverkan med berörda myndigheter och organisationer genom en nationell plattform förbättra samordningen av arbetet med att förebygga och mildra effekterna av naturolyckor. Åtgärderna ska syfta till att uppfylla Sveriges åtaganden i Hyogodeklarationen och Hyogo Framework for Action. Regeringen har vidare givit MSB i uppdrag att bl.a. redovisa hur arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser och förmågebedömningar har förenklats samt bedöma om ytterligare komponenter behövs för att skapa en sammantagen bedömning av samhällets krisberedskap. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 31 december 2009.

Vad gäller önskemålet i motion 2008/09:T244 (s) om ett ersättningssystem för att förebygga avbrott i teleförbindelser motsvarande det som finns på elsidan noterar utskottet att statsrådet Åsa Torstensson, i ett frågesvar den 28 augusti 2008, sade sig inte vara beredd att i dagsläget förorda ett sådant system. Statsrådet pekade på att el- och telemarknaderna i flera sammanhang inte är jämförbara: På telekommunikationsområdet finns flera olika operatörer och nätägare som konkurrerar på olika sätt. Vidare finns olika överföringstekniker med olika överföringshastigheter som samverkar och konkurrerar. Statsrådet pekade på att det skulle bli mycket komplicerat att etablera olika ersättningsnivåer och fastställa ersättningskrav. Statsrådet ansåg att systemet i värsta fall skulle kunna stänga ute olika tekniker och leverantörer samt kunna leda till minskad utbyggnad och tillgänglighet till nät för elektronisk kommunikation. Utskottet instämmer i statsrådets bedömning. Utskottet noterar också med tillfredsställelse att det av statsrådets frågesvar framgår att återställningsarbetet sker effektivare i dag och att avbrottstiderna blivit kortare.

I sammanhanget vill utskottet även lyfta fram att PTS, tillsammans med ett antal aktörer, tagit initiativ till ett projekt som ska etablera en nationell portal för ledningsanvisning. Denna syftar till att minska risken för grävskador och därmed indirekt stärka kritisk infrastruktur och öka krishanteringsförmågan. Grävskador orsakar årligen skador i kritisk infrastruktur för miljontals kronor, skador som ofta också kan innebära konsekvenser för tredje man. Genom en nationell portal för ledningsanvisning ska alla som behöver information om var i marken ledningar finns kunna lämna uppgif-

ter om sitt schaktområde. Därmed ska de vara säkra på att alla berörda ledningsägare får frågan om de kan beröras av den planerade schaktningen. Utskottet är positivt till detta initiativ.

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att det pågår ett fortlöpande robusthetshöjande arbete för att minska sårbarheten i näten för elektronisk kommunikation. Därigenom bedömer utskottet att syftet med här behandlade motionsförslag delvis kommer att uppnås. Motionsyrkandena avstyrks följaktligen.

Konkurrensen på bredbandsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om åtgärder för att förbättra konkurrensen på bredbandsmarknaden. Utskottet pekar bl.a. på att PTS fortlöpande bevakar situationen på bredbandsmarknaden och tillgriper de åtgärder som medges i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation för att komma till rätta med situationer där det råder ineffektiv konkurrens. Vidare hänvisar utskottet till pågående beredningsarbete.

Bakgrund

Lagen om elektronisk kommunikation

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) innehåller verktyg som ska användas om inte konkurrensen fungerar på marknaden. Av lagen och förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation följer att Post- och telestyrelsen (PTS) fortlöpande ska analysera de produkt- och tjänstemarknader, särskilt geografiska marknader, som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa särskilda skyldigheter enligt lagen. Om det inte råder effektiv konkurrens på en sådan marknad ska företag med betydande marknadsinflytande identifieras och åläggas skyldigheter ur en särskild katalog i syfte att skapa effektiv konkurrens. Denna innefattar bl.a. samtrafiksskyldighet och skyldighet att lämna andra former av tillträde. PTS ska i dessa frågor inhämta skriftligt yttrande från Konkurrensverket.

Riksdagen beslutade i juni 2008 om ändringar i LEK för att ge PTS ytterligare möjligheter att ingripa för att öka konkurrensen på bredbandsmarknaden (prop. 2007/08:73, bet. 2007/08:TU13, rskr. 2007/08:228). Genom lagändringen ges PTS möjlighet att förplikta en dominerande operatör att skilja den verksamhet som förvaltar, driver och tillhandahåller det s.k. kopparaccessnätet från operatörens verksamhet. Genom en sådan för-

pliktelse om s.k. funktionell separation ska alla aktörer kunna få tillgång till kopparaccessnätet på lika villkor. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2008.

Motionerna

I *motion 2008/09:T422 av Ann-Kristine Johansson och Marina Pettersson (båda s)* konstateras att Telia Sonera, som ägare av det nationella kopparnätet, har skyldighet att upplåta utrymme till andra leverantörer av telefoni, Internet och tv. Motionärerna anmärker dock mot att motsvarande skyldighet inte finns för dem som äger andra nät. De anser att denna begränsning i praktiken innebär att det uppstår en monopolsituation för leverans av tjänster i vissa nät. Motionärerna pekar t.ex. på att det i Comhems nät endast är Comhem själv som är tjänsteleverantör. Motionärerna påminner vidare om att ett antal kommuner i dag har egna stadsnät. För att öka konkurrensen menar motionärerna att dessa nät kan öppnas upp.

Ulf Berg och Finn Bengtsson (båda m) bedömer i *motion 2008/09:T435* att det synes vara svårt att säkerställa en fullgod konkurrens rörande tillgången till Skanovas nät, dvs. det bolag som ägs av Telia Sonera och som säljer nätkapacitet till operatörer på den svenska marknaden. I stället vill motionärerna lyfta fram möjligheterna att skapa ytterligare nät genom att regeringen ser över möjligheterna att samordna sin verksamhet gällande infrastruktur för data och telefoni. Motionärerna pekar i sammanhanget på att Banverket ICT har ett väl utbyggt nät liksom att Teracom på många håll ansvarat för bredbandsutbyggnaden.

I *motion 2008/09:T410 av Tomas Tobé och Lars Hjalmered (båda m)* understryks betydelsen av utveckling och tillhandahållande av bredbandstjänster. Motionärerna konstaterar att ett stort antal offentliga aktörer vuxit fram på bredbandsmarknaden. De framför dock att såväl privata aktörer som flera expertmyndigheter uttryckt oro för denna omfattande offentliga verksamhet på konkurrensutsatta lokala bredbandsmarknader, då risken för konkurrenssnedvridning bedöms som stor. Motionärerna anser därför att IT-politiken tydligt bör ha inriktningen att bredbandsinfrastruktur inte bör utvecklas till ett kommunalt ansvar. I stället anser de att privata investeringar bör uppmuntras genom att Post- och telestyrelsen (PTS) får i uppdrag att aktivt utöva tillsyn när det gäller konkurrensfrågor inom bredbandsinfrastruktur.

Utskottets ställningstagande

Konkurrensfrämjande lagstiftning

I ett frågesvar den 22 oktober 2008 underströk statsrådet Åsa Torstensson nödvändigheten av både en fungerande konkurrens på bredbandsområdet och en utbyggd IT-infrastruktur i hela landet. Statsrådet betonade att en fungerande konkurrens driver fram investeringar, såväl i IT-infrastruktur

som i nya affärsmodeller m.m. Statsrådet underströk vidare vikten av att ansvariga myndigheter som Post- och telestyrelsen (PTS) och Konkurrensverket har möjlighet att ingripa i de fall konkurrensen sätts ur spel. Statsrådet anförde att det redan i dag finns ett bra regelverk för att tillse detta och att regeringen arbetar aktivt för att göra regelverken ännu bättre. Utskottet välkomnar statsrådets uttalanden och ställer sig bakom de framförda bedömningarna.

Genom lagen om elektronisk kommunikation (LEK) har PTS givits verktyg att öppna upp flaskhalsar i infrastrukturer för att därigenom skapa förutsättningar för en fungerande konkurrens. Utskottet påminner om att bestämmelserna i LEK har sin grund i EG-rättslig reglering som fastslår huvudprincipen att de särskilda skyldigheterna endast får åläggas på operatörer med betydande marknadsinflytande på s.k. relevanta marknader där det inte råder effektiv konkurrens. Bedömningen av vad som ska anses som relevant marknad ska ske i enlighet med konkurrensrättsliga principer.

Utskottet noterar att PTS i december 2008 föreslog nya skyldigheter på bredbandsmarknader. Enligt myndigheten präglas marknaden för nätinfrastrukturtillträde och marknaden för bredbandstillträde i dag av omfattande konkurrensproblem. PTS har bedömt att Telia Sonera är en operatör med betydande inflytande på båda dessa marknader och myndigheten föreslog därför att Telia Sonera ska åläggas skyldigheter för att ge andra operatörer tillträde till bolagets nät, så att de ska kunna erbjuda bredbandstjänster till konsumenter och företag. På marknaden för nätinfrastrukturtillträde föreslås Telia Sonera t.ex. ge tillträde till fiber och kanalisation, utöver tillträde till det kopparbaserade nätet. Vad gäller marknaden för bredbandstillträde för grossistledet överväger PTS att införa differentierad reglering, exempelvis genom geografiskt eller produktdifferentierade skyldigheter. PTS föreslår också en ny prisregleringsmodell för s.k. bitströmtillträde. PTS anser att det är viktigt att hämta in operatörernas synpunkter på utformningen av skyldighetsbesluten i ett tidigt skede och har bjudit in till samråd rörande de föreslagna regleringsbehoven. Beslut för marknaderna för nätinfrastrukturtillträde och bredbandstillträde för grossistledet ska fattas under sommaren 2009.

Utskottet vill i sammanhanget även påminna om att EU-kommissionen, i november 2007, presenterade ett förslag till översyn av det befintliga regelverket för elektronisk kommunikation som ligger till grund för LEK. Kommissionens förslag syftar bl.a. till att de nationella regleringsmyndigheterna ska koncentrera sig på de mest betydande hindren mot en fungerande konkurrens. Det föreslås bl.a. att det i regelverket införs en möjlighet till funktionell separation. I detta fall är möjligheten teknikneutral och kan således omfatta t.ex. fiberbaserade nät. Kommissionens förslag behandlas för närvarande av rådet och Europaparlamentet.

Utskottet bedömer att den befintliga regleringen och den löpande tillsynen på de olika marknaderna för elektronisk kommunikation främjar konkurrensen på området. Utskottet förutsätter att PTS fortlöpande bevakar

situationen på bredbandsmarknaden och tillgriper de åtgärder som medges i LEK för att komma till rätta med situationer där det råder ineffektiv konkurrens. Utskottet avstyrker följaktligen motionerna 2008/09:T422 (s) och 2008/09:T435 (m).

Offentlig verksamhet på konkurrensutsatta marknader

Samtliga bolag, såväl privata som statligt ägda, ska självklart agera i överensstämmelse med gällande lagstiftning. Bestämmelserna i LEK liksom konkurrenslagens (2008:579) bestämmelser om t.ex. förbud mot missbruk av företags dominerande ställning gäller för såväl privata som statliga operatörer.

I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1, utgiftsområde 24) anger regeringen att på väl fungerande marknader ska företag kunna verka i konkurrens på lika och rättvisa villkor. Utskottet instämmer med regeringen i att sunda spelregler måste gälla mellan privat och offentlig sektor. Regeringen anför vidare att det är angeläget att komma till rätta med de problem som uppstår när offentliga aktörer ägnar sig åt affärsverksamhet som snedvrider konkurrensen på marknaden och därmed tränger undan privat näringsverksamhet. Det meddelas att regeringen, för att skapa förutsättningar för fler små företag att växa och bedriva verksamhet, därför bereder ett förslag att komplettera konkurrenslagen med regler som innebär att Stockholms tingsrätt på talan av Konkurrensverket får förbjuda staten, en kommun eller ett landsting att driva en viss säljverksamhet eller att i denna verksamhet tillämpa ett visst förfarande. För att ett sådant förbud ska få meddelas delger regeringen att det enligt förslaget kommer att krävas att verksamheten eller förfarandet snedvrider konkurrensen eller är ägnat att snedvrida förutsättningarna för en effektiv konkurrens. Regeringen klargör att det även ska krävas att verksamheten eller förfarandet inte är försvarbart från allmän synpunkt.

Utskottet konstaterar vidare att Förvaltningskommittén (dir. 2006:123) i december 2008 överlämnade slutbetänkandet *Styra och ställa – förslag till en effektivare statsförvaltning* (SOU 2008:118). Förvaltningskommittén har haft i uppgift att se över den statliga förvaltningens uppgifter och organisation. I slutrapporten föreslås bl.a. att det i lag införs en huvudregel om att statliga myndigheter inte får sälja varor och tjänster på en konkurrensutsatt marknad eller en potentiellt konkurrensutsatt marknad. Enligt kommitténs förslag ska regeringen kunna besluta om undantag från huvudregeln i enskilda fall och utifrån vissa kriterier. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet anser inte att det finns skäl att föregripa det pågående beredningsarbetet och avstyrker därför motion 2008/09:T410 (m).

Information om bredbandshastighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner rörande redovisningen av den bredbandshastighet som tillhandahålls användarna. Utskottet bedömer att frågan är uppmärksammas av såväl bransch som myndigheter.

Motionerna

Karin Enström (m) beklagar i *motion 2008/09:T454* att det inte finns någon bra standard för att redovisa den bredbandshastighet som faktiskt tillhandahålls användarna. Motionären konstaterar att det i stället redovisas ett värde som anger den maximala överföringshastigheten, en hastighet som dock användare i verkligheten mycket sällan får tillgång till. Motionären anser att operatörerna borde vara skyldiga att redovisa ett mer rättvisande värde i sin marknadsföring. Motionären efterlyser vidare ett uppdrag åt berörda myndigheter att utarbeta standarder för att mäta de bredbandshastigheter som redovisas i marknadsföringen.

Även i *motion 2008/09:T413 av Staffan Appelros (m)* framhålls att den hastighet som anges i marknadsföringen av bredbandsanslutningar oftast är kopplad till kapaciteten i systemet och därför inte säger mycket om vilken överföringshastighet som varje kund faktiskt får tillgång till. Vidare påpekas att det nästan alltid finns en stor skillnad mellan hastigheten som gäller för att ta emot data och för att skicka data, något som vanligtvis inte heller tydligt framgår för kunden. Motionären anser därför att regeringen bör se över vad som kan göras för att skapa en för konsumenten mer lättöverskådlig bredbandsmarknad och pressa Internetleverantörerna att tydligare uppe vad deras tjänster innebär och kostar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis uppmärksamma att Post- och telestyrelsen (PTS), i samarbete med Konsumentverket, tillhandahåller webbtjänsten Telepriskollen, en oberoende webbtjänst som hjälper konsumenter att jämföra priser för telefoni och Internet. Det finns här även möjlighet för operatörerna att lägga in information om vilket hastighetsintervall som konsumenten kan förvänta sig med olika Internetabonnemang. Operatörerna ansvarar själva för att uppdatera sina prisuppgifter, och uppgifterna kontrolleras sedan av PTS innan de publiceras.

Utskottet vill även lyfta fram webbtjänsten Bredbandskollen som är resultatet av ett flerårigt utvecklingsarbete finansierat av .SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur), PTS och Konsumentverket. Tjänsten möjliggör för Internetanvändare att mäta bredbandshastigheten på sin anslutning. För att öka antalet användare som vidtar åtgärder för att förbättra hastigheten på sin anslutning har .SE i samarbete med Konsumenternas tele- och Internet-

byrå och ett flertal bredbandsoperatörer även arbetat fram en åtgärdsguide som ska hjälpa Internetanvändare att hitta och åtgärda de vanligaste felen på sin anslutning. Konsumentinformation rörande bl.a. bredbandshastigheter tillhandahålls även direkt av Konsumenternas tele- och Internetbyrå.

Utskottet noterar även med tillfredsställelse att ett antal operatörer har gått från att marknadsföra begreppet ”upp till” till att marknadsföra hastigheter som intervall (t.ex. 6–8 Mbit/s), vilket ger en ökad tydlighet gentemot konsumenterna.

Av ovanstående framgår att frågan om information om bredbandshastigheter synes vara uppmärksammas av såväl bransch som myndigheter. Utskottet föreslår därför att motionerna 2008/09:T413 (m) och 2008/09:T454 (m) avslås.

Ofrivillig roaming

Utskottets förslag i korthet

Riskdagen avslår motionsförslag rörande ofrivillig roaming. Utskottet bedömer bl.a. att den befintliga regleringen möjliggör för mobilanvändare att skydda sig från oväntat höga räkningar.

Roaming

Begreppet roaming innebär en tjänst som, till följd av avtal mellan två mobilnätoperatörer, möjliggör att en abonnent kan använda en annan mobiloperatörs nät för att ringa och ta emot samtal och nyttja andra typer av mobila tjänster i områden där abonnentens egen operatör inte har täckning. Internationell roaming är en tjänst som erbjuds av en nationell mobilnätoperatör till en utländsk mobilnätoperatör.

Motionerna

Christer Winbäck (fp) anför i *motion 2008/09:T221* att det längs de svenska gränserna inte är ovanligt att mobiltelefonen automatiskt kopplar upp sig mot mobilnäten i grannländerna, s.k. ofrivillig roaming, eftersom signalstyrkan i det svenska nätet ibland är svagare än i det utländska. Härigenom blir samtalspriset mångdubbelt högre och för besökare som inte är bekanta med problematiken kan räkningen därför komma som en kallelse. Motionären anser följaktligen att regeringen bör ta initiativ till att se över problematiken och stärka konsumenternas rätt gentemot mobilföretagen i de fall räkningen blir till ett stort problem för mobiltelefoninnehavaren.

Problemet med ofrivillig roaming lyfts även fram i *motion 2008/09:T542 av Luciano Astudillo (s)*. Motionären pekar dock även på att det sedan den 1 juli 2008 skett en lagändring innebärande att teleoperatörer

ska erbjuda sina abonnenter en möjlighet att välja en översta kreditgräns för sitt teleabonnemang. Vidare konstaterar motionären att det genom nu gällande EG-förordning om roaming införts ett pristak för roamingsamtal inom gemenskapen. Av förordningen följer dessutom att när en mobiltelefon kopplas upp mot en operatör i ett annat EU-land ska det skickas ett sms till abonnenten med information om priset för roamingsamtal. Motionären vill dock understryka vikten av att kunna använda ny teknik utan rädsla för dyra efterspel och menar att de insatser som den borgerliga regeringen hittills gjort är otillräckliga.

Utskottets ställningstagande

Statsrådet Nyamko Sabuni konstaterade i ett frågesvar den 27 augusti 2008 att det ofta är en fördel för en abonnent att mobiltelefonen automatiskt kopplar upp sig mot den mast som har starkast signal, eftersom alternativet annars kan vara att telefonen saknar täckning. Utskottet delar denna bedömning. I frågesvaret påminde statsrådet vidare om den ändring i lagen om elektronisk kommunikation som trädde i kraft den 1 juli 2008 innebärande bl.a. att teleoperatörerna ska erbjuda abonnenterna en möjlighet att spärra sin anslutning om operatörens fordran mot abonnenten överskrider en av abonnenten på förhand bestämd kreditgräns (prop. 2007/08:86, bet. 2007/08:CU25, rskr. 2007/08:224). Statsrådet underströk även vikten av EG:s roamingförordning (förordning nr 717/2007) för att sänka roamingpriserna. Vidare lyfte statsrådet fram de informationsåtgärder om roamingkostnader som gjorts inför semestrarna av Konsumentverket, PTS och Konsumenternas tele- och Internetbyrå. Utskottet instämmer med statsrådet om att ovannämnda åtgärder varit till gagn för abonnenterna. Utskottet vill i sammanhanget betona vikten av information och särskilt uppmärksamma kravet i EG:s roamingförordning om att ett sms ska skickas till abonnenten med information om priset för roamingsamtal i samband med att dennes mobiltelefon kopplas upp mot en operatör i ett annat land inom gemenskapen.

Utskottet vill även peka på att det finns en möjlighet för mobiltelefonanvändare att genom en manuell inställning stänga av den s.k. roamingfunktionen som gör att mobilen automatiskt söker nytt nät. Vidare konstaterar utskottet att de flesta mobiloperatörer erbjuder en möjlighet för abonnenten att skaffa en kostnadsfri spärr som gör att man inte kan ta emot samtal när man är i utlandet.

Utskottet vill också framhålla att EU-kommissionen i september 2008 presenterade ett förslag till ändring av nuvarande förordning om internationell roaming (KOM(2008) 580). Kommissionens förslag innebär dels att nuvarande tidsbegränsade förordning förlängs till 2013 med fortsatt gradvis minskade prisnivåer, dels att regleringen utökas till att även gälla sms och mms. Pristaket för ringda respektive mottagna roamingsamtal föreslås sänkas till 0,34 euro respektive 0,10 euro per minut den 1 juli 2012, att

jämföra med de ursprungliga pristaksnivåerna på 0,49 euro respektive 0,22 euro i samband med att nuvarande förordning trädde i kraft 2007. Kommissionen föreslår också en tydligare prissättning och att operatörerna ska ge sina kunder möjlighet att på förhand fastställa en övre beloppsgräns för dataroaming för att på så vis motverka oväntat höga räkningar. Kommissionens förslag behandlas för närvarande såväl i rådet som i Europaparlamentet.

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion 2008/09:T542 (s) om vikten av att kunna använda ny teknik utan rädsla för dyra efterspel. Utskottet bedömer dock att ovan beskrivna insatser är väl ägnade att skydda mobilanvändare från höga räkningar. Motionerna 2008/09:T221 (fp) och 2008/09:T542 (s) avstyrks följaktligen.

IT och miljön

Utskottets förslag i korthet

Utskottet konstaterar att den viktiga frågan om IT och miljön är väl uppmärksammat, inte minst inom Regeringskansliet, där arbete bl.a. pågår med att ta fram en handlingsplan för ett klimat-anpassat informationssamhälle. Mot bakgrund av detta bedömer utskottet att syftet med motionsförslaget om en strategi för grön IT blir väl tillgodosett. Riksdagen avslår följaktligen motionsförslaget.

Bakgrund

Tidigare behandling

Utskottet framhöll i betänkandet IT-politik och elektroniska kommunikationer (bet. 2006/07:TU11) att IT som verktyg för ett ekologiskt hållbart samhälle är en central fråga, och att det därför är viktigt att grunden för ett hållbart samhälle integreras i informationssamhällets hela tillämpning. Utskottet betonade att IT och miljö är gränsöverskridande frågor som berör samtliga politikområden samt att IT har stora möjligheter att vara en katalysator för att lösa de avgörande utmaningarna på miljöområdet. Vidare uppgav utskottet bl.a. att möjligheterna att med ny teknik minska miljö- och energibelastningen inom samhällsplanering och transporter är mycket stora.

Utskottet ställde sig åter bakom ovannämnda bedömningar i betänkandet Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens och andra IT-politiska frågor (bet. 2007/08:TU13). Utskottet framhöll här vidare marknadens betydelse för att styra IT-utvecklingen så att miljöpåverkan minimeras. Utskottet lyfte i sammanhanget fram branschorganisationen IT & Telekomföretagens projekt Grön IT som lanserades i februari 2008 för att hjälpa svenska företag arbeta med miljöanpassad IT. Som en del av

denna satsning lanserade branschorganisationen ett Grön IT-index för att mäta företag och organisationers arbete på detta område. Utskottet bedömde sammanfattningsvis att frågan om IT och miljön var väl uppmärksammat och utgick ifrån att arbetet med att utreda miljötekniska lösningar på IT-området påskyndades.

Regeringens förstudie om IT för miljön

Regeringen har låtit ta fram en förstudie i syfte att få en aktuell översikt över vad som görs i dag på området IT och miljö samt för att få förslag på framtida initiativ. Studien redovisades i februari 2008 i rapporten *Från vision till verklighet – en nationell förstudie om IT för miljön*. I rapporten lämnas ett antal förslag till initiativ inom områdena den offentliga sektorns egen IT-användning, intelligenta transportsystem samt hållbara städer.

OECD-studie om IT och klimatförändringar

Regeringen beslutade i november 2007 att bidra med medel till OECD:s studie om IT och klimatförändringar (N2007/9467/ITP). I delrapporten som redovisades i augusti 2008, konstaterades att IT- och Internetbaserade affärsprocesser kan förbättra energieffektiviteten, minska behovet av transporter och förbättra logistik genom intelligenta transportsystem (ITS). Vidare uppgavs att IT-sektorn också behöver minska sin egen klimatpåverkan, bl.a. genom bättre livscykelanalyser, minskad avfallsgenerering och användning av miljöfarliga ämnen, m.m.

EU-kommissionens meddelande om IT och energieffektivisering

Kommissionen presenterade i maj 2008 meddelandet *Hur informations- och kommunikationstekniken kan bidra till ökad energieffektivitet* (KOM (2008) 241). I meddelandet betonas IT:s potential för att förbättra energieffektiviteten, och kommissionen föreslår att framtida åtgärder inledningsvis bör fokusera dels på IT-sektorn själv, dels på IT som ett verktyg för att göra det möjligt att förbättra energieffektiviteten i hela ekonomin. De mest lovande områdena anses här vara kraftnätet, energismarta hem och byggnader samt smart belysning. Kommissionen föreslår åtgärder för att öka medvetenheten och bl.a. öka utbytet av bästa praxis inom dessa områden. Vidare föreslås ett samråds- och partnerskapsförfarande med berörda aktörer för att främja detta arbete. Meddelandet kommer att följas upp under 2009 av ett nytt meddelande i vilket de viktigaste områdena för åtgärder ska fastställas.

Motionen

Eliza Roszkowska Öberg (m) framhåller i *motion 2008/09:T212* de IT-politiska målen att Sverige ska vara ett hållbart informationssamhälle för alla och att IT ska användas för att främja hållbar tillväxt. Motionären lovordar

regeringens initiativ till förstudie om vilka åtgärder som bör genomföras för att IT ska kunna bidra till arbetet med klimatutmaningarna. Motionären anför dock att det nu är dags att ta nästa steg och menar att det är angeläget att regeringen tar ett helhetsperspektiv och utarbetar en strategi för grön IT.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att ovan redovisade ställningstagande från utskottets tidigare behandling av frågan om IT och miljön alltså är giltiga. Utskottet vill understryka IT:s betydelse för att främja hållbar tillväxt och välkomnar att detta, enligt vad utskottet erfarit, också kommer att lyftas fram i den miljö- och klimatproposition som regeringen för närvarande håller på att arbeta fram.

Utskottet välkomnar vidare det arbete med IT för miljön som regeringen inlett och som planeras resultera i en handlingsplan för ett klimatanpassat informationssamhälle. Statens roll som förebild är viktig i detta sammanhang. Inom ramen för detta arbete uppdrog Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i december 2008 åt Gartner Sverige AB att genomföra en kartläggning av Regeringskansliets IT-verksamhet utifrån ett miljöperspektiv (N2008/5737/ITP). Uppdraget ska utföras genom en väl dokumenterad metodik, Green IT Scorecard, där Regeringskansliets IT-utrustning och IT-användning ska analyseras. Rapportering av tjänsten ska ske senast den 30 april 2009.

Utskottet konstaterar också med tillfredsställelse att branschorganisationen IT & Telekomföretagens satsning på Grön IT sedermera har kompletterats med bl.a. ett webbaserat verktyg för att mäta hur den egna organisationen ligger till mot Grön IT-indexet. Branschorganisationen har även tagit fram en broschyr som förklarar vikten av Grön IT samt de sex viktigaste stegen för att komma i gång med detta arbete i den egna verksamheten.

Inför det svenska ordförandeskapet i EU hösten 2009 kommer Sverige att bjuda in till en konferens om hur den gemensamma europeiska IT-agen dan för ett elektroniskt tillgängligt Europa ska se ut efter 2010. Inför denna konferens har regeringen upphandlat en studie om vilka viktiga policyfrågor på IT-området som bedöms vara aktuella i EU under åren 2010 till 2015. I uppdragsbeskrivningen identifieras områden som kan ligga inom ramen för studien; utskottet noterar att bland dessa områden utpek as bl.a. IT-användning för ökad energieffektivitet och dess klimat- och miljöeffekter. Uppdraget genomförs av konsultföretaget SCF Associates Ltd och ska redovisas i september 2009.

I faktagromemorian *Meddelande om IT och energieffektivisering* (2007/08:FPM120) välkomnar regeringen att kopplingen mellan IT och energieffektivisering uppmärksammas i kommissionens meddelande med samma namn. Regeringen framhåller att det finns en stor potential för ener-

giefteffektivisering inom transportsektorn, där transporter helt kan ersättas av IT-lösningar. Utskottet instämmer i denna uppfattning. Exempel anges vara resfria möten och arbetsformer genom t.ex. video- och telekonferens men även att transporter av gods kan ersättas av beskrivningar av hur produkter sätts samman på plats.

I sammanhanget kan även nämnas att en årligen återkommande världskongress inom ITS (intelligenta transportsystem) kommer att arrangeras i Stockholm i september 2009. Klimat och ITS kommer här att vara ett av de teman som behandlas, bl.a. med fokus på politik och styrmedel, trafikstyrning samt ITS i företagens miljöarbete. Utskottet understryker betydelsen av IT som ett verktyg för effektiva och klimatsmarta transportlösningar. Genom användningen av ITS erbjuds stora möjligheter att bl.a. minska belastningen på miljön.

Utskottet noterar att arbetet på området IT och klimat fortskrider även inom OECD, bl.a. när det gäller framtagande av bättre statistik och analys av befintlig statistik. OECD kommer också att i maj 2009 anordna en högnivåkonferens om IT:s potential på miljöområdet.

Av redogörelsen ovan konstaterar utskottet att den viktiga frågan om IT och miljön är väl uppmärksammat. Mot bakgrund av detta bedömer utskottet att syftet med motionsförslaget blir väl tillgodosett. Motion 2008/09: T212 (m) avstyrks följaktligen.

Fri programvara

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om fri programvara mot bakgrund av pågående arbete inom ramen för regeringens handlingsplan för e-förvaltning.

Jämför reservation 3 (v, mp).

Bakgrund

Definition

Fri programvara är mjukvara som kan användas, studeras och modifieras utan restriktioner, eller med minimal restriktion enbart för att säkerställa att ytterligare mottagare också kan få dessa möjligheter. Ett exempel på fri programvara är operativsystemet Linux. Ett närliggande begrepp är öppen programvara, dvs. program med öppen källkod.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat frågor om öppna och fria programvaror. Vid den senaste behandlingen (bet. 2004/05:TU9) upprepade utskottet tidigare ställningstaganden i denna fråga. Utskottet ansåg bl.a. att det inte bör

ankomma på riksdagen att behandla frågor kring utveckling och användning av olika typer av programvaror. Utskottet anförde att det får förutsättas att de myndigheter som har ansvar för IT-användningen följer utvecklingen på området och tar de initiativ som kan anses påkallade.

IT-standardiseringsutredningen

IT-standardiseringsutredningen (dir. 2006:36) tillsattes i april 2006 och har bl.a. övervägt om och hur öppen programvara borde främjas. I slutbetänkandet *Den osynliga infrastrukturen – om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering* (SOU 2007:47) som överlämnades till regeringen i juni 2007 uppgav utredningen att en allmän utgångspunkt bör vara att öppna programvaror i normalfallet måste ha egen kraft att klara sig på marknaden. Utredningen pekade också på vikten av att det finns en underhållsorganisation som håller över tid. För att upprätthålla en rimlig konkurrenssituation inom olika segment av programvarumarknaden ansåg dock utredningen att en upphandlande enhet bör kunna överväga att främja öppna programvaror om dessa lösningar har minst samma funktionalitet, kvalitet och villkor i övrigt som en motsvarande proprietär applikation som tillhandahålls av en marknadsdominerande aktör. Utredningen framhöll att det långsiktigt kan vara en vinst även för den upphandlande organisationen att konkurrensen upprätthålls. Utredningen föreslog följaktligen att en vägledning bör utarbetas som beskriver hur myndigheter bör agera vid anskaffande och utveckling av öppna programvaror.

Motionen

I *motion 2008/09:T457 av Lage Rahm m.fl. (mp)* efterfrågas att statliga myndigheter och företag ska åläggas att upprätta handlingsplaner för en övergång till fri programvara. Motionärerna framhåller att med fri programvara kan alla delar granskas och förbättras av användare i hela världen samtidigt som alla kan använda programmen utan höga licenskostnader. Motionärerna identifierar dock flera orsaker till att fri programvara inte fått större spridning; bl.a. okunskap hos kunderna samt inlåsnings effekter från programvaruföretagen och tron att det inte går att tjäna pengar på konceptet. Motionärerna anser därför att det är angeläget att statliga myndigheter och företag går före i processen och effektiviserar sitt eget samt samhällets användande av programvara. Motionärerna anför att detta skulle sänka de statliga kostnaderna för programvara väsentligt samtidigt som konkurrensen och effektiviteten på den privata marknaden skulle förbättras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att regeringen i januari 2008 presenterade en handlingsplan i syfte att förbättra samordningen av det strategiska e-förvaltningsarbetet inom Regeringskansliet. Här identifieras bl.a.

myndigheternas hantering av programvarulicenser som en prioriterad fråga. I ett frågesvar den 18 februari 2008 meddelade statsrådet Mats Odell att förvaltningens användning av tillgängliga och öppna standarder samt minimerande av beroendet av enskilda plattformar och lösningar hanteras i det arbete som nu görs inom ramen för handlingsplanen.

Utskottet konstaterar vidare att det i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1, utg.omr. 2) meddelas att regeringen förstärker sin prioritering av e-förvaltningsfrågorna genom att skapa en operativ e-delegation. Delegationen ska bl.a. ansvara för att regeringens handlingsplan för e-förvaltning genomförs och att myndigheternas IT-kostnader följs upp. E-delegationen ska dessutom öka samspelet mellan regeringen, myndigheter, kommuner, landsting och näringsliv samt ansvara för att samordna IT-standardiseringen inom staten.

I sammanhanget kan även noteras att regeringen anger i budgetpropositionen att det är lämpligast att IT-upphandlingen tills vidare övergår till Kammarkollegiet. Den statliga inköpssamordningen styrs av förordningen (1998:796) om statlig inköpssamordning och är en samverkansform mellan samordningsenheten vid Ekonomistyrningsverket (ESV), de ramavtalsupphandlande myndigheterna och avropande myndigheter. Syftet är att åstadkomma besparingar för staten genom effektivare upphandling. Regeringen beslutade i juni 2008 att göra en översyn av den statliga inköpssamordningen vid ESV och en analys av behovet av verksamheten (dnr Fi2008/4012). Uppdraget initierades mot bakgrund av behovet av att se över verksamhetens mål, effektivitet och inriktning. Statskontoret ska slutredovisa arbetet senast den 5 maj 2009.

Av ovanstående framgår att åtgärder vidtas för att förbättra uppföljningen av statens samlade IT-kostnader, vilka även inkluderar de statliga kostnaderna för programvara. Utskottet förutsätter att användningen av olika typer programvaror, inbegripet fri programvara, kommer att omfattas av de övervägningar som görs inom ramen för regeringens handlingsplan för e-förvaltning. Motion 2008/09:T457 (mp) avstryks därför.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Tillgång till elektroniska kommunikationer, punkt 1 (s, v, mp)

av Ibrahim Baylan (s), Christina Axelsson (s), Hans Stenberg (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:T393 av Jan-Olof Larsson och Ann-Kristine Johansson (båda s),

2008/09:T423 av Peter Jonsson m.fl. (s),

2008/09:T514 av Berit Andnor m.fl. (s),

2008/09:T528 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 15 och

2008/09:N224 av Kent Persson m.fl. (v) yrkande 5,

bifaller delvis motionerna

2008/09:T298 av Eva-Lena Jansson (s),

2008/09:T420 av Tommy Ternemar och Berit Högman (båda s) och

2008/09:N224 av Kent Persson m.fl. (v) yrkande 6 och

avslår motionerna

2008/09:T329 av Birgitta Sellén (c),

2008/09:T411 av Tomas Tobé och Lars Hjalmered (båda m),

2008/09:T431 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda m),

2008/09:T463 av Karin Nilsson och Stefan Tornberg (båda c),

2008/09:T476 av Lars-Arne Staxäng och Betty Malmberg (båda m),

2008/09:T535 av Margareta Persson m.fl. (s) och

2008/09:N279 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp) yrkande 2.

Ställningstagande

Allas tillgång till Internet är en viktig fråga i många avseenden. I dagens IT-samhälle är i princip all offentlig och privat verksamhet beroende av bredband för att kunna fungera. En utbyggd IT-infrastruktur underlättar därför för människor i hela landet att leva kvar där de bor. Vinsterna med ett fungerande bredband är som mest påtagliga i de mest glesa och perifera områdena – genom att använda Internet kan medborgarna och företagen i

viss mån kompensera för bristen på service som råder i dessa delar av landet. Allas tillgång till Internet är dels en demokratifråga, dels en fråga om konkurrenskraften för de företag som verkar på landsbygden. Bristen på en bra Internetanslutning för alla skapar en digital klyfta. Detta måste motverkas.

Den statliga bredbandssatsning som initierades av den tidigare regeringen har under ett antal år bidragit till en stor ökning av tillgången till bredband i landet. Det finns dock fortfarande vita fläckar där man saknar infrastruktur. Post- och telestyrelsens senaste kartläggning av bredbandstillgången belyser detta tydligt. Ytterligare krafttag behövs därför för att nå ut i hela landet: till mindre orter, till glesbygd och till landsbygd. Privatpersoner och små företag måste ha tillgång till informationssamhällets tjänster även utanför städerna. Detta är viktigt för tillväxten i hela landet. Inte minst i skogslänen medför den moderna informationstekniken helt nya utvecklingsmöjligheter. En förutsättning är dock att hela landet får tillgång till den nya tekniken på likvärdiga villkor. Människor och företag utanför storstäderna måste kunna använda höghastighetsuppkoppling till kostnader som är likvärdiga med dem i tätorterna.

När marknaden sviktar måste staten ta ett ansvar och styra utbyggnaden av höghastighetsnät för datakommunikation på ett sådant sätt att hela landet ges likvärdiga utvecklingsmöjligheter. Detta måste gälla såväl det fasta nätet som nät för mobil datakommunikation. Vi vill i sammanhanget även betona vikten av att mobiloperatörerna efterlever de täckningskrav som fastställts i deras tillståndsvillkor för mobilt bredband. En god geografisk täckning med hög kommunikationshastighet i hela landet måste vara ett oavvisligt krav.

På samma sätt som järnvägen och vägarna varit och är nödvändiga för transport av varor och människor är bredband en förutsättning för den digitala teknikens expansion. Vi anser att staten måste ta ett stort organisatoriskt ansvar för en successiv utbyggnad av bredband med hög kapacitet. Regeringen bör följaktligen återkomma med en långsiktig strategi för utbyggnad och finansiering av en sådan bredbandsutbyggnad i hela landet.

I dagens samhälle utgör även fungerande mobiltelefoni en naturlig del av ett fungerande offentligt och civilt liv. En god mobiltäckning är nödvändig för att samhällsservicen ska fungera på ett tillfredsställande vis. Stora delar av landet, i synnerhet i glesbygden, saknar dock i dag sådan täckning, vilket drabbar såväl befolkning som turister. Detta är inte godtagbart, inte minst ur ett säkerhetsperspektiv. Regeringen måste ta ansvar för en fungerande mobiltelefoni i hela landet.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

2. **Robusta kommunikationer, punkt 2 (s, v, mp)**

av Ibrahim Baylan (s), Christina Axelsson (s), Hans Stenberg (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fö289 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp) yrkandena 26–28 och

2008/09:T244 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s).

Ställningstagande

Södra Sverige har på senare år vid upprepade tillfällen drabbats av kraftiga stormar som medfört att bl.a. telefonförbindelserna slagits ut. Ingenting tyder dessvärre på att vi i framtiden kommer att vara förskonade från denna typ av extrema väderhändelser – tvärtom. Kostnaderna för att reparera teleledningarna är stora, och de kommer bara att öka i samband med ökade klimatförändringar.

Telefonin utgör en grundläggande del av samhällets infrastruktur, och om denna slås ut får det allvarliga konsekvenser. Utan fungerande telefonförbindelser går det inte att ringa SOS Alarm. Utan fungerande fasta telefonförbindelser fungerar inte trygghetslarmen som många äldre bedömts ha behov av. Det är inte acceptabelt att telenätet slås ut när en storm drar fram över vårt land och skapar nödsituationer. Tuffare krav behövs därför på teleföretag för att minimera riskerna vid bl.a. stormar. Vi anser att krav måste ställas på teleoperatörerna att de gräver ned sina ledningar så att telenätet fungerar oavsett väder. Vidare bör Post- och telestyrelsen få ett förtydligt ansvar för att genom avtalen med operatörerna, eller på annat sätt, säkerställa att telenäten är robusta mot klimatförändringar och extrema väderhändelser. Myndigheten bör även få i uppdrag att analysera telekomsektorns sårbarhet för framtida extrema väderhändelser som stormar, översvämningar, ras och skred och föreslå åtgärder. Störningarna för tredje man bör här beaktas särskilt.

Vi anser också att det bör införas ett ersättningssystem till telekunder. Det är enligt vår mening självklart och nödvändigt att kunderna får kompensation när de drabbas av teleavbrott. Ett ersättningssystem har dessutom den fördelen att det sätter press på leverantören att vidta åtgärder för att förebygga avbrott. Erfarenheterna från elområdet visar att det var rätt att införa ett ersättningssystem för elkunderna; detta har drivit elföretagen att fortast möjligt åtgärda uppkomna fel för att undvika dyra utgifter. Vi anser därför att regeringen snarast bör se över möjligheten till ett liknande ersättningssystem för telekunder.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

3. Fri programvara, punkt 7 (v, mp)

av Peter Pedersen (v) och Karin Svensson Smith (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:T457 av Lage Rahm m.fl. (mp).

Ställningstagande

Fri programvara möjliggör ett mer effektivt sätt att få fram programvara. Alla delar av ett program kan härigenom granskas och förbättras av användare i hela världen samtidigt som alla kan använda programmen utan höga licenskostnader. Trots dessa stora fördelar finns det många som inte använder sig av fri programvara. Till viss del kan detta bero på att leverantörerna i många fall är betydligt större och har mer inflytande än kunderna. Det beror säkert också på bl.a. ren och skär konservatism och okunnighet hos kunderna. Det finns även beslutsfattare som bär på den intuitiva vanföreställningen att dyrare lösningar nödvändigtvis måste vara bättre; detta stämmer dock inte. Det finns dessutom en seglivad myt om att det inte går att tjäna pengar på fri programvara. Inte heller detta är sant. Även om det inte finns möjlighet att ta betalt för själva programmet kan man ta betalt för allt runtomkring, såsom distribution, support, utbildning, anpassning, utveckling osv.

Vi anser att statliga myndigheter och företag bör gå före i processen att effektivisera och förbättra inte bara sitt eget användande av programvara utan hela samhällets. Detta skulle sänka de statliga kostnaderna för programvara väsentligt samtidigt som konkurrensen och effektiviteten på den privata marknaden skulle förbättras.

Det kan finnas goda skäl att använda icke fria programvaror för vissa specialiserade funktioner när det inte finns goda alternativ tillgängliga. Vi anser dock att statliga myndigheter och företag bör upprätta handlingsplaner för en storskalig övergång till fri programvara, oavsett om det handlar om egenutveckling eller inköp.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fö289 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Post- och telestyrelsen ett förtydligt ansvar för att genom avtalen med operatörerna, eller på annat sätt, säkerställa att telenäten är robusta mot klimatförändringar och extrema väderhändelser.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Post- och telestyrelsen i uppdrag att analysera telekomsektorns sårbarhet för framtida extrema väderhändelser som stormar, översvämningar, ras och skred och föreslå åtgärder.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att berörda myndigheter ska stormsäkra infrastrukturen, t.ex. genom att gräva ned el- och teleledningar.

2008/09:T212 av Eliza Roszkowska Öberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljö och IT.

2008/09:T221 av Christer Winbäck (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser mot ofrivillig roaming.

2008/09:T244 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett system med avbrottsersättning vid teleavbrott enligt samma modell som finns vid elavbrott.

2008/09:T298 av Eva-Lena Jansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av bredband i hela Sverige.

2008/09:T329 av Birgitta Sellén (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fastboende ska ha rätt till fast telefoni.

2008/09:T393 av Jan-Olof Larsson och Ann-Kristine Johansson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statligt stöd för fortsatt bredbandsutbyggnad i hela landet.

2008/09:T410 av Tomas Tobé och Lars Hjalmered (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommuner och bredbandsinfrastruktur.

2008/09:T411 av Tomas Tobé och Lars Hjalmered (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bredbandsstöd.

2008/09:T413 av Staffan Appelros (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om standardisering av bredbandsbegreppet och förbättrad konsumentinformation på bredbandsmarknaden.

2008/09:T420 av Tommy Ternemar och Berit Högman (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bredband med hög kapacitet.

2008/09:T422 av Ann-Kristine Johansson och Marina Pettersson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om leverantörsoberoende kabelnät.

2008/09:T423 av Peter Jonsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Dalsland är i stort behov av bättre täckning för mobiltelefoner.

2008/09:T431 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av fungerande bredband och mobiltelefoni på landsbygden.

2008/09:T435 av Ulf Berg och Finn Bengtsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över möjligheterna av en samordning av infrastruktur för data och telefoni.

2008/09:T454 av Karin Enström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bredbandshastigheter.

2008/09:T457 av Lage Rahm m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statliga myndigheter och företag ska åläggas att upprätta handlingsplaner för en övergång till fri programvara.

2008/09:T463 av Karin Nilsson och Stefan Tornberg (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning angående statligt stöd för utveckling av elektronisk kommunikation där marknadskrafterna inte finner det lönsamt.

2008/09:T476 av Lars-Arne Staxäng och Betty Malmberg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det fasta telefontätet på landsbygden bör bibehållas och utvecklas.

2008/09:T514 av Berit Andnor m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mobiltäckning i glesbygd.

2008/09:T528 av Agneta Lundberg m.fl. (s):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höghastighetsnät för datakommunikation.

2008/09:T535 av Margareta Persson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om trygghetslarm och fast teleföbindelse.

2008/09:T542 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om otillräckliga åtgärder mot ofrivillig roaming.

2008/09:N224 av Kent Persson m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av en bredbandsutbyggnad för enskilda, verk och företag i de utsatta regionerna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör garantera att privatpersoner och företag kan använda höghastighetsuppkoppling motsvarande minst 2 mb/s till kostnader som är likvärdiga med dem i tätorter.

2008/09:N279 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nödvändigheten av att tillförsäkra befolkningen tillgång till bredband eller motsvarande för acceptabel Internetuppkoppling i hela Dalsland och Värmland.